

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
SOG‘LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI**

**TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI
TERMIZ FILIALI**

**«KLINIK TIBBIYOTDA
ZAMONAVIY MUAMMOLAR VA
INNOVATSION YONDASHUV»**

**XALQARO ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA**

2023-yil 28-aprel

KLINIK TIBBIYOTDA ZAMONAVIY MUAMMOLAR VA INNOVATSION YONDASHUV:
Xalqaro ilmiy-amaliy anjumani tezislar to'plami (Toshkent, 2023 yil 28 aprel) / Mas'ul muharrir: Otamuradov F.A. - Toshkent: TTATF, MChJ "TIBBIYOT NASHRIYOTI MATBAA UYI" 2023.

TAHRIR HAY'ATI / РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Mas'ul muharrir: t.f.d., dotsent - Otamuradov F.A.

- t.f.d., professor - Muxammadiyev R.O.
- t.f.d., professor - Vaxidov A.Sh.
- t.f.d., professor - Shamsutdinova M.I.
- t.f.d., dotsent - Bolgayev A.B.
- t.f.d., dotsent - Fayziyeva U.R.
- t.f.n., dotsent - Karimova Z.X.
- t.f.n., dotsent - Gulyamov Yo.B.
- t.f.n., dotsent - Axmedov K.X.
- t.f.n., dotsent - Jumayev M.Y.
- t.f.n., dotsent - Xojiyev D.Y.
- PhD - Rasulov Sh.M.

Inson qadr-qimmatini ulug'langan, manfaatlari ustuvor yurtda yuksalish va taraqqiyot bardavom bo'ladi. E'tiborlisi, mustaqillik yillarida mazkur tamoyil asosida mamlakatimizning barcha jabhalarida ijobiy o'zgarish va yangilanishlar kuzatilib, xalqimizning erkin va farovon yashashi, baxtli hayoti yo'lida izchil islohotlar amalga oshirilmoqda.

So'nggi yillarda mamlakatimizda Prezident Shavkat Mirziyoyev rahbarligida keng miqyosli islohotlar amalga oshirilib, davlat boshqaruvini tubdan yangilash, ijtimoiy soha va iqtisodiyot tarmoqlarini modernizatsiyalash borasida yangilanish va tashabbuslar boshlandi. Shu bilan bir qatorda, tibbiyot sohasidagi yetuk Respublikamizdagi va xorijiy olimlar bilan tajriba almashish maqsadida «Klinik tibbiyotda zamonaviy muammolar va innovatsion yondashuv» nomli ilmiy-amaliy konferensiya o'tkazildi va natijada Surxondaryo viloyatidagi OTM va tibbiyot tashkilotlari xodimlari uchun tibbiy ta'limdagi zamonaviy ilmiy tadqiqotlar, dolzarb masalalar, yutuqlar va innovatsiyalar, muammolar va ularning yechimi bo'yicha dolzarb muzokaralar olib borildi va tavsiyalar ishlab chiqildi.

Pardayev E.S. / Kaliforniya qizil chuvalchangidan tayyorlangan ekstraktning odam a'zolariga ta'siri.....	130
Pardayev E.S. / Chuvalchanglardagi reparator xususiyatning fiziologik va patologik jarayonlarni kuzatish.....	131
Po'latova S.M. / Tibbiyotda zamonaviy muammolar va ularning yechimi.....	132
Пазилов А., Жалилов Ж.Ж. / Куруқлик қорин оёқли моллюскаларининг вертикал тақсимланиши (ҳисор тоғ тизмаси мисолида).....	133
Qilichev J. / Skarlatina (qizil olov) bilan zararlangan bemorlarning bugungi kundagi oddiy va samarali davolash usullari	135
Qahharov N.Z., Nuritov N.R. / Gerbitsidlar bilan zaharlanish vaqtida taloqdagi patomorfoloqik o'zgarishlar.....	138
Расулов Ш.М., Тошпўлатов А.Ю., Саитмуратов М.А. / Гельминтозлар билан касалланишнинг 2009-2021 йиллардаги солиштирма таҳлили ва профилактикаси....	140
Рафикова З.Б., Курьязова Ш.М., Худайназарова С.Р. / Ювенильная склеродермия у детей младшего школьного возраста	142
Рахманова Л.К., Ганиева М.Ш., Болтабоева М.М. / Особенности клинических проявлений патологии почек при синдроме альпорта у детей.....	143
Раимов К.Э. / Сурункали дельта гепатитда айрим вирусга қарши препаратларнинг самарадорлигини баҳолаш.....	144
Рахманова С. С., Файзуллаева М.И., Олимова М.М. / Анализ распространенности инфаркта миокарда среди лиц молодого возраста.....	150
Rohimova Sh.O., Abdullayev A.A. / Eksperimental diabet negizida oshqozon osti bezidagi mikroskopik o'zgarishlar	151
Рахманова Л.К., Маджидова Н.М., Ганиева М.Ш. / Факторы риска развития нефронофтиз фанкони у детей	153
Rasulova R.P., Kuranbayeva S.R. / Postgerpetik trigeminal nevralgia da bemorlar asteniya darajasini baholash	155
Rasulova Sh.F. / Ayollarda rivojlanmay qolgan homiladorlikni tushirish usullari	157
Ro'zmatov I.B., Durdiyev S.H. / Qorin old devori nuqsonlari bilan tug'ilgan chaqaloqlarda davolash usullarini tanlash	159
Sag'dullayev N.N., Abdusalimov Sh.Q., Kurmasheva J.K. / Causes and prevention of deaths of patients who died of somatic diseases in Surkhandarya region in 2020	160
Sherdanaqulov A.Sh. / Bachadon nayi homiladorligining uchrash darajasi, xavf omillari, sabablari, davolash	161
Субхонова М.Г. / Глюкокортикоидларни суяк тизимига курсутадиған ножуя таъсырлари.....	162
Шамсутдинова М.И., Ширинов Д.К. / Роль иммунофенотипирование лимфоцитов периферической крови у пациентов со COVID-19.....	163
Шаймардонов Б.Х. / Актуальность и эффективность раннего выявления заболеваний пищеварительного пищеварения населения Сурхандарьинской области.....	165
Subhonova M.G. / Son suyagi boshchasi qon aylanishining anatomik o`ziga xosligi	166
Субхонова М.Г. / Суяк ичи томирларининг глюкокортикоидлар таъсиридаги морфофункционал ўзгаришлари	170

POSTGERPETIK TRIGEMINAL NEURALGIADA BEMORLAR ASTENIYA DARAJASINI BAHOLASH

Rasulova R.P., Kuranbayeva S.R.

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi Termiz filiali

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi

Aktuallik: Gerpesvirus infeksiyalari, ayniqsa alfa kichik guruhi, yuqori neyrotropizm bilan tavsiflanadi. Ular ko'p yillar davomida nerv ganglionlarida yashirin holatda saqlanadi va faollashuv davrida herpes infeksiyasini tarqatishning asosiy yo'llari nerv hujayralarining aksonlari hisoblanadi. Gerpetik infeksiyaning neyrotropizmi uning klinik ko'rinishlarining turli spektrini keltirib chiqaradi. Misol uchun, faqat Herpes zoster oticus bilan 12 ta klinik shakl farqlanadi. Herpes viruslarining kranial nervlarga ta'sir qilish ehtimoli va keyinchalik perinevral tarqalishi og'ir funktsional, organik va kosmetik buzilishlarga olib keladi. Infeksiyadan so'ng, inson organizmidagi oddiy herpes virusining past virulentli shtammlari yashirin holatga o'tadi va markaziy asab tizimining sezgir ganglionlarida provirus bosqichida bo'ladi: trigeminal, lumbosakral, sakral.

Trigeminal nevrologiya insoniyatga ma'lum bo'lgan eng og'ir og'riq sifatida tavsiflanadi. Og'riq odatda pastki yuz va jag'ga ta'sir qiladi, ba'zida u burun atrofidagi va ko'z usti sohasida kuzatiladi. Elektr toki urishiga o'xshash bu kuchli, pichoq sanchgandek, peshona, yonoq va pastki jag'ga shoxlarni yuboradigan trigeminal nervning ta'sirlanishi tufayli yuzaga keladi. Uch shoxli nervning postgerpetik nevrologiyasi og'ir kechuvchi nevrologiyalar guruhiga kiradi. Virusning qayta faollashishi somatosensor asab tizimining shikastlanishiga olib keladi, bu esa o'z navbatida neyropatik og'riqning rivojlanishiga olib keladi. Bemorlarning hayot sifatini o'rganish dolzarb muammo hisoblanadi, chunki u bemor faoliyatining ko'plab sohasiga ta'sir qiladi.

Tadqiqot maqsadi: komorbidli herpes infeksiyalari bilan postgerpetik trigeminal nevrologiyada asteniyaning darajasini baholash

Tadqiqot materiallari va usullari: tadqiqot 41 nafar bemorni tekshirish ma'lumotlariga asoslandi, shu jumladan 17 erkak (41,5%) va 24 ayol (58,5%).

Barcha bemorlar umumiy somatik va nevrologik tekshiruvdan o'tkazildi. Og'riq sindromining neyropatik xususiyatini aniqlash uchun PainDetect va DN4 so'rovnomalari ishlatildi. Astenik buzilishlar MFI-20 sub'ektiv asteniya reyting shkalasi yordamida baholandi.

Nazorat guruhi bir xil jins va yoshdagi 20 nafar deyarli sog'lom odamdan iborat edi.

Raqamli material o'zgaruvchanlik statistikasi usuli bilan qayta ishlandi.

Tadqiqot natijalari: 4,2±0,2 kun davomida og'riq sohasida toshmalar paydo bo'ldi. 34 bemorda (82,9%) og'riq va toshma paresteziya bilan birga keldi.

21 bemorda (51,2%) og'riq va toshmalar peshonaning bir tomonida va ko'z atrofida, 11 tasida (26,8%) yuzda burun qirralarida, 7 tasida (17,1%) - bo'yin sohasida va 2 tasida (4,9%) bel sohasida lokalizatsiyalangan.

Og'riq sindromi kechalari va turli ta'sirlantirishlar (sovuq, taktil, barometrik, kinestetik) ta'sirida kuchayib bordi. Barcha bemorlar (100%) toshmalar paydo bo'lgan joylarda og'riqni boshdan kechirdilar, 76,2% odamlar paresteziyani boshdan kechirdilar.

Anketalar va shkala qo'llash natijasida 39 bemorda (95,1%) neyropatik og'riqlar aniqlandi. Neyropatik og'riq DN4 so'rovnomasi (o'rtacha ball 7,7±1,2 ball) va Pain Detect shkalasi bo'yicha 19,8±4,9 ball asosida tasdiqlandi.

MFI-20 so'rovnomasi bo'yicha asteniyaning o'zgarish darajasi sog'lom guruhga nisbatan barcha kichik o'lchovlarda statistik jihatdan sezilarli farqlarga ega bo'ldi ($p < 0,01$).

Xulosa:

1. Komorbidli herpes infeksiyalari bilan postgerpetik trigeminal nevralgiada bemorlarning 76,5% hollarda paresteziyalar bilan birga bo'lgan 39 bemorda (95,1%) neyropatik og'riqlarga egaligi aniqlandi.

2. MFI-20 so'rovnomasi bo'yicha asteniyaning baholashda, komorbidli herpes infeksiyalari bilan postgerpetik trigeminal nevralgiada umumiy asteniya va jismoniy asteniya sezilarli farqlar aniqlandi.

Rezyume.

Tadqiqotlar natijasida, Komorbidli herpes infeksiyalari bilan postgerpetik trigeminal nevralgiada kuchli neyropatik og'riq sindromining shakllanishi, umumiy, jismoniy va ruhiy asteniya darajasining oshishi bilan tavsiflanganligi aniqlandi.